

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΥΠΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ: ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

ΤΑΞΗ: Α΄

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑ ΦΥΛΑ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Κείμενο

Μιχάλης Γκανάς (1944 –)

Κοιτάζει τα χέρια της

*Ο ποιητής και στιχουργός Μιχάλης Γκανάς στη συλλογή των σύντομων αφηγημάτων του με τον χαρακτηριστικό τίτλο **γυναικών μικρές και πολύ μικρές ιστορίες**, καταγράφει τη συμπεριφορά και τις σκέψεις γυναικών κάθε ηλικίας μέσα στον μικρόκοσμό τους.*

Κοιτάζει τα χέρια της. Πώς έγιναν έτσι; Πού βρέθηκαν τόσες φλέβες, τόσες ελιές και σημάδια, τόσες ρυτίδες στα χέρια της;

Εβδομήντα χρόνια τα κουβαλάει μαζί της και ποτέ δεν γύρισε να τα κοιτάξει. Ούτε τότε που ήταν χλωρά, ούτε που μέστωσαν, ούτε που μαράθηκαν, ώσπου ξεράθηκαν [...]

Κοιτάζει τα χέρια της σαν να τα βλέπει πρώτη φορά. Ξένα της φαίνονται, καθώς κάθονται άνεργα πάνω στη μαύρη ποδιά της, σαν προσφυγάκια. Έτσι της έρχεται να τα χαϊδέψει.

Και τι δεν τράβηξαν αυτά τα χεράκια, στα κρύα και στα λιοπύρια, στη φωτιά, στα νερά, στα χώματα, στα κάτουρα και στα σκατά. Πέντε χρόνια κατάκοιτη η πεθερά της, αλύχτησε ώσπου να της βγει η ψυχή.

Κοιτάζει πάλι τα χέρια της. Τι θα τα κάνει; Να τα κρύψει κάτω από την ποδιά της να μην τα βλέπει, να τα χώσει στην περούκα της διπλανής, που κοιμάται με το κεφάλι γουλί, να τα βάλει στις μάλλινες κάλτσες που της έφερε ο γιος της μόλις του 'πε ότι κρυώνει εδώ στο γηροκομείο που την έριξε η μοίρα της;

Τόσα χρόνια δεν γύρισε να τα κοιτάξει και τώρα δεν μπορεί να πάρει τα μάτια της από πάνω τους. Κι όταν δεν τα κοιτάει ή κάνει πως δεν τα κοιτάει, την κοιτάνε αυτά.

Άνεργα χέρια, τι περιμένεις, αφού δεν έχουν δουλειά κάθονται και κοιτάνε. Δεν είναι που κοιτάνε, άσ' τα να κοιτάνε, είναι που κοιτάνε σαν να θέλουνε κάτι. Ξέρει τι θέλουν: να τα χαϊδέψει.

Δεν θα τους κάνει τη χάρη. Ντρέπεται, γριά γυναίκα, να χαϊδεύεται στα καλά καθούμενα. Τα κοιτάζει κλεφτά και βλέπει μια σκουριά από καφέ στο δεξί. Σηκώνεται και πάει στο μπάνιο, πιάνει το μοσχοσάπουνο και πλένει τα χέρια της. Τα πλένει, τα ξαναπλένει, δεν λέει ν' αφήσει το σαπούνι, της αρέσει έτσι που γλιστρούν απαλά το ένα μέσα στο άλλο, «κοίτα», λέει, «που μ' έβαλαν να τα χαϊδέψω θέλοντας και μη, τα σκασμένα» και γελάει από μέσα της που δεν την κοιτάνε τώρα όπως πριν, χαμένα μέσα στους αφρούς και τα χάρδια, σαν να 'χουν κλείσει τα μάτια, μην τους πάει σαπούνι και τα πάρουν τα δάκρυα.

Μιχάλης Γκανάς, *γυναικών μικρές και πολύ μικρές ιστορίες*, Αθήνα: Μελάρι, 2010

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ 1

Θέμα 1α. Να διαβάσετε τις παρακάτω προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε με Σ (Σωστή) ή Λ (Λάθος), σύμφωνα με το νόημα του ποιήματος:

- α. Η ηρωίδα του αφηγήματος ανακαλύπτει τη φθορά που προκαλεί ο χρόνος, κοιτάζοντας τα χέρια της διπλανής της.
- β. Η ηρωίδα «κατηγορεί» τον γιο της που την εγκατέλειψε στο γηροκομείο.
- γ. Η πεθερά της ηρωίδας έφυγε αιφνίδια από τη ζωή.
- δ. Η ηρωίδα εν τέλει καταφέρνει να αντισταθεί στη βαθιά επιθυμία να χαϊδέψει τα χέρια της.
- ε. Η ηρωίδα ζει μόνη στο σπίτι της.

Μονάδες 10

Θέμα 1β. Να σχολιάσετε τον τίτλο του αφηγήματος σε σχέση με το περιεχόμενό του. Τι αντιπροσωπεύουν τα χέρια της ηρωίδας του Γκανά και ποια ανάγκη των ανθρώπων σηματοδοτούν (40 - 50 λέξεις);

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 2

Θέμα 2α. «κοίτα [...] που μ' έβαλαν να τα χαϊδέψω θέλοντας και μη, τα σκασμένα»: Τι εξυπηρετεί η μετάβαση στον ευθύ λόγο; Τι αποκαλύπτεται, από αυτό το χωρίο, για τη συναισθηματική κατάσταση της ηρωίδας στη συγκεκριμένη παράγραφο του κειμένου;

Μονάδες 20

Θέμα 2β. «Ξένα της φαίνονται, καθώς κάθονται άνεργα πάνω στη μαύρη ποδιά της, σαν προσφυγάκια»: Τι προσθέτει, κατά τη γνώμη σας, στο νόημα του κειμένου η παρομοίωση των χεριών με προσφυγάκια;

10 Μονάδες

Θέμα 3

Να υποδυθείτε την ηρωίδα και σε ένα γράμμα της που απευθύνει στον γιο της, να γράψετε τις σκέψεις και τα συναισθήματά της για τους οικογενειακούς και κοινωνικούς ρόλους που «υπηρέτησε» με συνέπεια σε όλη τη διάρκεια της ζωής της (100 - 200 λέξεις).

40 Μονάδες